

СТЕНОГРАМА

онлайн-слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань
молоді і спорту на тему:
"Реалізація Державної молодіжної
житлової програми забезпечення молоді житлом – інвестиція у
розвиток молоді в Україні та відновлення України"

15 листопада 2023 року

Веде слухання Голова комітету Кожем'якін А.А.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, колеги. Вітаю вас всіх. Слава Україні!

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я хотів би зараз розпочати комітетські слухання на тему: "Реалізація державної молодіжної політики житлової програми забезпечення молоді житлом – інвестиція у розвиток молоді в Україні та відновлення України". Така у нас дуже складна і на перший погляд під час війни, знаєте, можливо, нездійсненна програма.

Але у нас є мрія, яку ми сьогодні з вами закладаємо для того, щоб в майбутньому наша молодь, в тому числі і та, яка сьогодні воює, активно воює на фронті, яка приймає участь у захисті країни, не тільки на фронті, але й у складі волонтерів, медиків, вчителів і всіх інших, хто сьогодні разом з нами. І вчора я, скажемо так, зустрічався на полігоні з представниками 241-ї бригади, бійцями, і запитав, наскільки ця програма дійсно, от ми проводимо її, вона буде актуальною і чи справді не робимо ми помилки з цього приводу. На що я отримав відповідь: "Ні, Андрію Анатолійовичу, треба робити, тому що ми повернемося і треба якось виживати в нових умовах".

Тому, колеги, якщо у вас нема заперечень, то я з вашого дозволу зараз відкриваю ці наші слухання. Перед тим, як розпочати слухання, я пропоную зараз хвилину мовчання за тими, хто сьогодні загинув на фронті.

(Хвилина мовчання)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, насамперед, хочу привітати всіх учасників слухань в Комітеті з питань молоді і спорту. На сьогоднішніх слуханнях ми, як я сказав, розглядаємо вкрай важливе питання для майбутнього України, а саме про забезпечення молоді житлом.

Наша українська молодь вже два роки стоїть у перших рядах захисту незалежності, суверенітету, територіальної цілісності держави, виборюючи своє право на вільне життя за демократію, за європейські цінності. Я впевнений, що наша молодь після закінчення повномасштабної війни після нашої перемоги буде відновлювати країну. І держава має створити ефективні механізми, які б сприяли молоді в отриманні власного житла.

Останні дев'ять років держава майже, ну, скажемо так, є це питання, але ми його зараз все рівно оголошуємо, воно майже, майже, скажемо так, це є питання, але ми його зараз все рівно оголошуємо. Вона не підтримує пільгове кредитування молоді. З 15-го року пільгові кредити для забезпечення молоді житлом надаються лише за рахунок місцевих бюджетів. Це призводить до суттєвого обмеження можливості молоді отримати власне житло та до суттєвого відтоку молоді до інших країн.

Зрозуміло, що після початку повномасштабного вторгнення ситуація стала взагалі дуже поганою. Значна кількість житла була зруйнована рашистами, мільйони молодих людей покинули країну, тому для української держави вкрай важливо забезпечити максимальне повернення до України молоді, яка сьогодні перебуває за межами держави, і ми сподіваємось, що цей час настане.

Впевнений, що слухання мають стати поштовхом для вироблення ефективних механізмів підтримки державою питання забезпечення молоді житлом як за рахунок відновлення фінансування з державного бюджету, так і

стимулювання місцевих бюджетів фінансувати відповідні місцеві і свої програми.

Колеги, я хочу побажати всім учасникам сьогоднішніх слухань ефективної роботи, удачі, натхнення, перемоги, мирного неба над головою і разом до перемоги. Слава Україні!

_____. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, я запрошую до слова першого заступника Голови Комітету Мокана Василя Івановича. Будь ласка, Василю Івановичу.

МОКАН В.І. Дякую, Андрію Анатолійовичу.

Щиро вітаю всіх учасників сьогоднішніх слухань, дякую, що знайшли час і можливість обговорити надзвичайно актуальну проблему, тому що житлова проблема для нашої української молоді була і залишається однією з найважливіших, це демонструють і соціологічні опитування, це демонструють і комунікація з молодими громадянами, особливо вона загострилась і загострюється після повномасштабного вторгнення російського агресора і в контексті повернення нашої української молоді з-за кордону після нашої майбутньої перемоги.

Треба враховувати, що серед загальної кількості людей, які виїхали за кордон, значна частина це складає саме молоді громадяни і Євростат зараз дає офіційну статистику, що станом на минулий місяць понад 4 мільйони наших громадян набули офіційного статусу захисту в країнах ЄС, і дуже багато країн, зокрема це в першу чергу Німеччина, Нідерланди, Ірландія, зараз пропонують широкий спектр соціалізації для української молоді. Українська молодь дуже швидко адаптується і вчить іноземні мови, знаходить собі житло, і є серйозним викликом для України, як забезпечити мотивацію наших молодих громадян повертатися в Україну, створювати тут

сім'ї, жити, працювати і фактично таким чином покращувати і наш людський капітал, і ресурсні можливості, економічну, соціальну і демографічну ситуацію у державі.

Хочу звернути увагу на те, що по опитуваннях, і це в принципі логічно, по опитуваннях нашої молоді серед причин виїзду українців закордон забезпечення житлом не було головною причиною. Зрозуміло, що перше місце займає згідно статистики загроза життю і здоров'ю внаслідок ведення бойових дій терористичною Росією, втрата джерел доходу та бажання возз'єднання з членами родини.

Попри це ми повинні розуміти, що у контексті політики держави по поверненню українських громадян додому логічні і реалістичні, головне, програми по житловому кредитуванню для наших молодих громадян можуть стати кроком в напрямку їхнього повернення, в напрямку мотивації і фактично кроком до того, щоб ми робили якісь конкретні дії і надавали фінансування у цьому напрямку.

Також не слід забувати, що дуже багато наших молодих громадян зараз знаходяться на передовій, захищають нашу територіальну цілісність і наш суверенітет. І потрібно також розуміти, що ми повинні подумати всі разом з вами, як запропонувати певні пільгові умови саме для таких молодих захисників і захисниць, тому що вони зараз жертвують своїм здоров'ям і життям заради того, щоб, в принципі, збереглася Україна.

У нас є дані, вони дещо старі, але, тим не менше, я думаю, що проблема не стала кращою за цей час, у нас є дані соціологічного опитування дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ ще за 2019 рік, згідно якого опитана молодь сказала, що для 84 відсотків, у них є актуальною проблема відсутності власного житла, а 82 відсотки вважали взагалі цю проблему однією з пріоритетних у державній молодіжній політиці. Що цікаво, лише 14 відсотків наших молодих громадян були поінформовані про наявність певних програм молодіжного кредитування житла і більшість, абсолютна більшість з них висловлювали готовність взяти участь в таких програмах. Але був,

відзначався певний скепсис в тому, що держава здатна забезпечити такі пільгові кредитування, особливо коли йшла мова про іпотечну ставку 3 відсотки.

Як правильно зазначив Андрій Анатолійович, комітет тримає і тримає на контролі питання фінансування молодіжного кредитування і я зараз назву статистику, що взагалі відбулось і скільки освоєно було коштів, але з іншої сторони, дійсно, з 15-го року з загального фонду державного бюджету не виділяється жодної копійки на цю програму, а в основному реалізація цих ініціатив, цього кредитування відбувається за рахунок зусиль органів місцевого самоврядування.

Протягом багатьох років була бюджетна програма надання пільгового довгострокового державного кредиту молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво і реконструкцію житла, яка фінансувалась з 98-го року з загального фонду державного бюджету. За весь цей період було освоєно 955 мільйонів гривень з державного бюджету, що дало змогу забезпечити житлом 7 тисяч 854 родини. Місцевими бюджетами станом на жовтень 23-го року було спрямовано на програму майже півтора мільярдів гривень, що дало змогу забезпечити близько 4,5 тисяч родин власним житлом. Але оскільки зараз, вже багато років поспіль, не відбувається державна підтримка цієї програми, в основному зосередили зусилля на спрямування коштів з спецфонду на збільшення статутного капіталу Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву, орієнтовно це 20 мільйонів гривень і кошт від повернення кредитів. Але є і певний такий маленький, але певний позитивний сигнал: у 2021 році було урядом спрямовано додаткові 170 мільйонів гривень на збільшення статутного капіталу Держмолодьжитла і це дозволило виділити додатково 144 кредити молодим сім'ям на суму понад 200 мільйонів гривень.

Хочу особливо відзначити зусилля місцевої влади у молодіжному кредитуванні. Лідерами серед усіх органів місцевого самоврядування є насамперед Харківська область, зокрема місто Харків (за що вам дякую),

Миколаївська, Львівська та Полтавська області. Вони здійснили найбільшу підтримку молоді у придбанні та будівництві житла. У 2023 році залишається 8 областей, які продовжують виділяти кошти на програми забезпечення молоді житлом. І крім названих областей додалася ще Закарпатська і Черкаська області.

Разом з тим комітет, оскільки опікується цією проблемою і вважає її одним із кроків до підтримки нашої української молоді, одним із кроків можливого стимулювання повернення наших молодих громадян з-за кордону, були подані пропозиції до проекту бюджету на наступний рік, якими ми пропонували виділити 600 мільйонів гривень на пільгове кредитування. Я особисто від себе подавав також правки на менші суми, але тим не менш всі ці правки були відхилені, і програма залишається не профінансованою.

Хочу навести вам два приклади, які показують в принципі ставлення і пріоритетність держави до цієї проблематики. Перший приклад – це 2020 рік, коли був запит з боку і нашого комітету на фінансування молодіжного кредитування, кошти натомість були спрямовані на так звану програму мобільності молоді, яку ми також вважали актуальною, але яка могла бути реалізована як певною мірою експериментальна, тому що горизонтальні зв'язки між молодими громадянами з різних областей це потрібна і правильна ініціатива. Але що цікаво? У зв'язку з епідемією коронавірусу ці кошти – пів мільярда гривень – були повернуті у бюджет, а натомість на кредитування не виділено жодної копійки. Та сама ситуація повторювалася з року в рік. І, як я вже казав, станом на сьогодні ухвалено державний бюджет і на 2024 рік всі правки по фінансуванню цієї програми відхилено.

Натомість потреби у державних коштах для виконання державної програми забезпечення молоді житлом на найближчі 3 роки становить більше ніж 2,5 мільярда гривень, і зважаючи на те, що станом на сьогодні у відкритих реєстрах Держмолодьжитла знаходиться понад 8 тисяч заяв, і це, повірте, не всі бажаючі, тому що дуже багато молодих сімей просто не вірять

у спроможність держави зараз робити щось у цьому напрямку. На її реалізацію при існуючому стані речей потрібно більше ніж 30 років.

Тому завдання наших сьогоднішніх слухань – проговорити з вами предметно і реалістично можливі шляхи вирішення цієї проблеми і в принципі змінити підхід до реалізації цього напрямку державної політики. Можливо, треба порадитися, тут робити акцент не тільки на спроможностях бюджетного фінансування, тому що всі ми з вами прекрасно усвідомлюємо, що зараз в умовах гостродефіцитного проекту бюджету, який буде фінансуватися в тому числі за рахунок допомоги від наших західних партнерів, основний пріоритет – це кошти на нашу армію, на нашу обороноздатність і на все, що наближає нашу перемогу.

Разом з тим, можливо, треба порадитися про те, щоб розробити інші, нові механізми з реалізації програм молодіжного кредитування з такими наголосами, щоб були передбачені розумні кредитні ставки і умови, і найголовніше готовність нашої банківської системи брати участь у цих програмах, щоб коли планувався бюджет, стаття по фінансуванню цих програм була захищеною і держава могла щорічно планувати фінансову підтримку з урахуванням реальних потреб молоді.

Передбачити пільгові умови для всіх молодих громадян захисників і захисниць, які служать на передовій, які відносяться до сил безпеки і оборони, тому що, ще раз наголошу, саме вони зараз проявляють героїзм і захищають нашу державу, її територіальну цілісність і суверенітет. А також продумати, які можна запропонувати преференції забудовникам, які висловлять готовність співпрацювати в рамках державних житлових програм з будівництва доступного житла для молоді. І зрозуміло, що проводити постійний аналіз і моніторинг реалізації таких програм, що в принципі завжди робив і буде робити наш Комітет з питань молоді і спорту.

Хочу на завершення сказати, що будь-яка підтримка з боку держави нашої молоді – це інвестиція у майбутнє. І якщо ми зробимо і розробимо дієві програми саме забезпечення їх власним житлом – це може дати досить

непоганий соціально-економічний, і головне – демографічний ефект, тому що про це ще не говорять масово, але проблема людського капіталу, робочої сили і масового виїзду за кордон, вона була і залишається дуже гострою для нашої держави. Тому сподіваюся на сьогоднішній конструктивний діалог, на конкретні пропозиції, і найголовніше, щоб ми вийшли на реалістичні шляхи вирішення цієї проблеми.

Дякую вам за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василю Івановичу.

Колеги, я хотів би запросити до слова голову підкомітету з питань державної молодіжної політики, члена комітету народного депутата Ірину Наумівну Борзову. Будь ласка.

БОРЗОВА І.Н. Добрий день, шановні колеги! Сьогодні дійсно дуже важлива тема як для молоді, так і для всіх українців, але хотіла б сьогодні поговорити так з вами, усіма присутніми, чесно, тому що насправді за всі роки незалежності України проблема забезпечення житлом молодих родин завжди була дуже актуальною. І з початком повномасштабного вторгнення проблема забезпечення житлом тільки насправді посилилась, тому що сьогодні потребують житла як молоді люди, як і молоді родини, які поїхали за кордон, так і молоді люди, чиє житло Російська Федерація практично зруйнувала. У нас дуже багато внутрішньо переміщених осіб, які не мають на сьогоднішній день власного житла і в тому числі серед них є молоді люди, молоді родини, і також це родини військовослужбовців.

На мою думку, програма забезпечення житлом молодих людей не є на сьогоднішній день ефективною і ніколи ефективною, на жаль, не була. І якщо говорити чесно про економічне навантаження на сьогоднішній день під час війни на державу, то це можуть бути тільки пільгові дострокові кредити для молодих людей, для молодих родин, щоб вони могли взяти кредит під нормальний відсоток і виплачувати і купити собі житло.

І, на мою думку, це повинні бути спеціальні програми. Такі програми, як на сьогоднішній день, для прикладу, реалізує Міністерство ветеранів – компенсація коштами на придбання житла родинам військовослужбовців, серед яких, як наголосив Іван, сьогодні у нас дійсно багато військовослужбовців, які боронять нашу країну, серед яких є також багато молодих людей, які повинні бути впевнені, що у них є житло на тій землі, яку вони боронять. Тому за програмою щодо підтримки військовослужбовців забезпеченням житла на наступний рік виділено 5,5 мільярда гривень і це десь орієнтовно 2,5 тисяч родин військовослужбовців отримають компенсації. В цьому році це було 2 тисячі 200 родин, які отримали кошти, родини, на власні рахунки, для того щоб придбати житло.

Я до чого це веду? Що я насправді, колеги, не знаю, яка кількість молодих людей, молодих родин молодих військовослужбовців є в цій саме програмі. Можливо, нам з вами ініціювати і розробити, і звернутися до Міністерства ветеранів зі спільною програмою, тому що ця програма вже діє, якщо ми говоримо за військовослужбовців. Тому сьогодні це дуже актуальне питання, потрібно багато працювати. Але насправді мені здається, що проблема дуже велика і як з неї виходити, я не знаю.

Це дуже добре, що сьогодні комітетські слухання. Є різні цільові аудиторії, є внутрішньо переміщені особи – молоді люди, і люди, які поїхали за кордон, яких потрібно повертати, є наші військовослужбовці і їхні родини, які також потребують житла. Тому давайте сьогодні спільними зусиллями напрацьовувати певні програми, радитися, для того щоб рухати цю проблему і якимось допомагати.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ірино. Дуже добре, що дійсно ви підняли цю тему вона сьогодні актуальна, гостра. І я пропоную наступним чином. У нас 20 листопада буде проведений комітет. Я прошу вас і Василя Івановича в "Різному" нам дати інформацію щодо напрацювання комітетом законодавчих

пропозицій для того, щоб ми могли посприяти або повпливати на цей процес, скажемо так, розподілу і збільшення молодіжних сімей тих, хто сьогодні воює на фронті. Дякую, пані Ірино.

Колеги, ми переходимо до обговорення. Ми пропонуємо наступний регламент слухань. Ми зараз надамо слово Старцевій Світлані Михайлівні, це від Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, начальнику управління.

Потім ми дамо можливість доповісти виконуючому обов'язки голови правління Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву Пароху Івану Вікторовичу. Він з нами тут поруч сидить. Дуже дякуємо за це. І далі вже підуть виступи учасників. За бажанням регламент до 5 хвилин. І слухання закінчити за дві години. Немає заперечень?

Якщо немає заперечень, будь ласка, Світлано Михайлівно, вам слово.

СТАРЦЕВА С.М. Добрий день, шановні колеги, шановні народні депутати, учасники слухань, Андрію Анатолійовичу, Василю Івановичу! Мінінфраструктури звичайно опікується проблемою реалізації права на житло всіх громадян, але особлива увагу до звичайно молоді, тому що повернення у країну і зайнятість у економіці України – це найважливіший фактор. Маю впевненість, що сьогоднішня наша дискусія допоможе привернути увагу до житлової проблеми молодих громадян та спрямувати суспільні зусилля на підтримку молоді в їхньому прагненні будувати власне життя в своїй країні.

І вже сьогодні наголосили, як працює сьогодні державна молодіжна програма, яка реалізується через фонд молодіжного будівництва, і так, є проблема про те, що вона не фінансується з 2015 року, і що Мінінфраструктури, а попередньо Мінрегіон завжди подавав бюджетний запит для того, щоб запланувати видатки з державного бюджету і тільки за рахунок місцевих бюджетів здійснювалося фінансування, починаючи з 2015 року.

І за останні 5 років було забезпечено житлом 911 молодих родин. Це дуже мало звичайно. На поточний рік органами місцевого самоврядування на молодіжне кредитування передбачено 138,4 мільйона гривень і відкрито асигнувань на 87 мільйонів.

Крім того, на виконання цієї державної програми за рахунок коштів статутного капіталу було направлено фінансування. Отже, за період попередніх 5 років видано 461 кредит на суму 322,7 мільйона гривень. У поточному році вже прокредитовано 144 молодих сім'ї та одиноких молодих громадян на суму 205 мільйонів. Якщо взяти середню вартість квартири – мільйон, то 200 громадян – це дуже малий показник. Але завдяки роботі Держмолодьжитло і роботі органів місцевого самоврядування щодо мобілізації місцевих бюджетів для формування відповідних місцевих програм ми і цей результат досягли.

І на що б хотілось звернути увагу. Без зміни взагалі державної житлової політики в Україні неможливо зараз тільки точково вирішити це питання. Сьогодні Мінінфраструктури працює над розробкою нового законодавства реалізації прав на житло громадян України якраз для того, щоб не тільки в приватну власність можна було взяти квартиру. Це, звичайно, один з пріоритетів України – допомога молодим родинам придбання у приватну власність. Але буде період, коли міграція, переселення, реабілітація тих же воїнів буде потребувати міграції всередині країни.

Тому для досягнення результатів і створення нової системи законодавства, що регулює основні засади державної житлової політики, Мінінфраструктури сьогодні здійснює розробку законопроекту про Основні засади житлової політики в Україні. І сьогодні ми вже пройшли презентацію напрацювань з міжнародними інституціями, які надають нам допомогу і консультації про реалізацію права в країнах Європейського Союзу. Це такі інституції, як Рада Європи, як проекти ООН, як NRC, Світовий банк, залучені до консультацій, як нам треба змінити законодавство України для того, щоб доступність до житла була гарантована будь-якому громадянину.

Ви знаєте, що старий Житловий кодекс діє у нас з 1983 року. Він вкрай застарілий, за ним вже не можна працювати. І тому прийнята пропозиція і депутатам ми пропонуємо прийти в комітет презентувати нове бачення житлової політики. Ми вже здійснили таку презентацію в Комітеті соцполітики і в комітеті Шуляк. Міністерством залучені експерти і йдуть постійні перемовини для того, щоб на підставі внесення змін до діючого законодавства ми залучили міжнародну допомогу для створення відповідних житлових фондів у територіальних громадах для того, щоб на період, коли молоді родини ще визначились, де вони будуть остаточно працювати і жити, була можливість скористатися таким житловим фондом територіальних громад. З підтримкою або з компенсацією оренди, або з соціальною орендою, такі варіанти всі запропоновані в майбутньому законопроекті.

Тому одним із викликів, який зараз постав у нас в Україні, це 98 відсотків житла в Україні на початок воєнних дій у нас були в приватній власності. І ми стикнулися з тим, що розселювати навіть внутрішньо переміщених осіб, багатодітні родини і молодь не було куди. Тому нові підходи повинні бути розроблені якраз на задоволення потреб усіх категорій.

І викликом стало, що припинення приватизації, яка 30 років здійснювалась в Україні, привела до того, що фактично ні тимчасового, ні фонду соціального призначення у нас не було. А сьогодні повертаючись з фронту з пораненнями, з фізичними і фізіологічними травмами потребує доступність до житла якраз житлових фондів територіальних громад.

Тому вважаємо, що це одним із інструментів на перехідний період не без питання, приватна власність це залишається пріоритетом, це будівництво, реконструкція, передача житлових фондів в розпорядження територіальних громад. А паралельно кожна людина або родина має право обрати, у який спосіб. У нас сьогодні дійсно діють і "Доступне житло", і "Оселя", і місцеві програми, тобто кожна родина або людина має право обрати, у який спосіб є можливість вирішити питання реалізації права на житло.

Тому у нас є зустрічна пропозиція: здійснити презентацію майбутнього закону у вас в комітеті для того, щоб і врахувати ваші пропозиції, і ми могли розраховувати на підтримку при розгляді.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Світлано Михайлівно, дуже дякую. Давайте так, одразу ж оперативно і домовимось, коли ви хочете нам презентувати?

СТАРЦЕВА С.М. Як у вас буде можливість, ми готові.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас можливість... Послухайте, це питання дуже важливе. Я вважаю, що можливість є зразу. Якщо ви готові на 20-е, ми вас чекаємо. Якщо ви готові пізніше, зразу же на перший комітет, будь ласка.

СТАРЦЕВА С.М. Ми готові на 20-е.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На 20-е готові, будь ласка. Я даю доручення комітету поставити це питання і ми з задоволенням послухаємо і зробимо все від себе залежне, щоб підтримати ці пропозиції в залі. Добре?

СТАРЦЕВА С.М. Так. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо вам, Світлано Михайлівно.

Будь ласка, я запрошую до слова Івана Вікторовича Паруха. Будь ласка.

ПАРУХ І.В. Дякую. Доброго дня, шановні пані та панове, народні депутати, колеги, учасники слухань! Насправді у мене доповідь велика, великий об'єм. Але справді інформація, яку надав Василь Іванович, вона, в принципі, ґрунтовно показує ті...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іване Вікторовичу, ви, якщо можна, трошки поверніть мікрофон в ту сторону, де, бачите, камера стоїть, і туди звертайтеся. Бо ми не можемо перенести її сюди. Добре? Будь ласка.

ПАРУХ І.В. Тому, щоб не повторювати ту інформацію, яку озвучив Василь Іванович, я хочу зупинитися на основних тезах і на тій інформації, яка справді буде цікава учасникам слухань, і яка може надати їй підґрунтя для того, щоб вийти на якісь цікаві пропозиції, які ввійдуть в наші висновки по слуханням.

Перше. Я хотів би справді підтримати тезу і Світлани Михайлівни щодо того, що не потрібно надіятись на швидке та велике відновлення фінансування цієї програми за рахунок коштів державного бюджету. Ми всі розуміємо, що пріоритети бюджету військового часу – це насамперед наша безпека. Тому ми не чекаємо якоїсь манни, ми працюємо з нашими міжнародними партнерами щодо залучення позабюджетних ресурсів у сферу забезпечення населення доступним житлом. У нас уже є проект по кредитуванню внутрішньо переміщених осіб житла, який ми спільно з Мінреінтеграції та нашими партнерами – німецьким банком KfW уже впроваджуємо. А саме перша фаза реалізації проекту завершена, 650 сімей внутрішніх переселенців придбали житло за рахунок коштів німецького уряду, за рахунок коштів банку KfW.

До початку цього проекту наша установа пройшла ґрунтовний аудит банку KfW. Ми спільно з банком запровадили прозорі, якісні процедури кредитування, і вже є перші її результати: 650 сімей ВПО отримали ці кредити. Хочу навіть зазначити, що цей проект почав реалізовуватися до повномасштабного вторгнення рашистів на нашу територію, і ми змогли нашим німецьким партнерам аргументовано довести, що цей проект потрібно продовжувати. І перший іпотечний кредит, який був виданий в Україні після повномасштабного вторгнення, він був виданий за рахунок коштів німецького банку та німецького уряду.

Станом на сьогодні ми знаходимося у переговорній фазі по реалізації другої фази цього проекту. Німецький уряд уже запевнив, що 17 мільйонів євро на цей проект вони будуть виділяти. Ми надіємося, що в наступному році ми за допомогою наших партнерів цей проект продовжимо.

До чого я це говорю? Ми хочемо на підставі вже такого позитивного досвіду, на підставі вже реалізованого проекту з німецькими партнерами впровадити схожий проект для молодих сімей також за рахунок коштів наших міжнародних партнерів. У нас є в планах провести міжнародну конференцію донорів і ми будемо просити і комітет, і народних депутатів в цьому нас підтримати, прийняти участь та знову ж таки і, ну, не хочеться сказати слово її "лобіювати", але підтримувати цей процес, щоб справді не тільки внутрішньо переміщені особи мали таку можливість, а і молоді сім'ї. Можливо, це будуть не всі молоді сім'ї, можливо, потрібно вибрати якусь певну її категорію, можливо, це молоді її захисники, можливо, інша її категорія – це якраз те поле для дискусії, де про це можна говорити. Це перша теза, яку я хотів би сказати.

Друга теза. Я знову ж таки хочу повернутися до теми фінансування державної програми забезпечення молоді житлом за рахунок коштів місцевих бюджетів. Справді, починаючи з 2015 року, як уже неодноразово казали, ця програма з загального фонду державного бюджету не фінансується, тому місцеві громади, місцеві органи влади підставили нам плече, ну, не нам, можливо я не зовсім коректно, всім, вони, ті громади, які розуміють важливість цього питання, ті громади, які хочуть, щоб молодь залишалася в них, вони зробили за нашої підтримки окремі порядки, окремі програми і фінансують надання кредитів для молодих сімей, які проживають у їхніх громадах.

Я хотів би підтримати Василя Івановича і ще раз сказати про ті міста, ті області, де найбільш потужно підтримують молодь у забезпеченні житлом. Це знову ж таки Харківська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Черкаська області. Це справді, це ті громади, які дивляться на декілька кроків уперед, і

це ті громади, які справді потрібно казати, що вони є ефективними в цій сфері.

Насправді якщо коротко і щоб не повторюватися, я можу довго говорити про важливість і про пріоритетність, і про інші чинники, які потрібно озвучити. Але знову ж таки не хочу віднімати час. Давайте послухаємо інших учасників. І справді я знову ж таки, підтримуючи Василя Івановича, хочу сказати, що хочеться, щоб цей захід був якоюсь відправною точкою щодо початку концепції вирішення цієї проблеми.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую, Іване Вікторовичу.

Перед тим, як надати слово, колеги, заступнику Міністра молоді і спорту Владиславу Миколайовичу Яцуку, я хочу декілька слів сказати, використовуючи можливість того, що сьогодні ну дуже багато регіонів об'єднали ми в слухання, дуже багато представників територіальних громад, громад обласних рад, районних рад сьогодні присутні і, можливо, десь чують, і можливо, десь якусь інформацію будуть мати. Вони вже знають про це, а, можливо, ще і доведуть тим, з ким вони будуть спілкуватися.

Я хочу до вас звернутися як голова комітету, як народний депутат вже п'ятого скликання, як генерал-лейтенант Служби безпеки запасу, як перший заступник добровольчого формування 7 березня 2022 року "Мрія" і до сьогоднішнього дня, як людина, яка сьогодні керує десятьма мобільними вогневими групами по знищенню "шахедів" в Силах оборони міста Києва. Так ось, я хочу до вас звернутись з наступною, скажемо так, темою або інформацією, яку хотів би, щоб ви всі про неї знали і чітко розуміли.

Останнім часом деякі депутати активні, вони пропонують, ну, не читаючи Конституцію, не читаючи закони, які регламентують діяльність Верховної Ради, взагалі всю політичну, скажемо так, систему і структуру нашої держави, вони пропонують зібрати всіх народних депутатів (ну, не люблять вони депутатів, розумієте, і постійно оцей дешевий піар вони хочуть

на депутатах постійно робити), хочуть зібрати в якісь батальйони, в якісь роти і відправити їх на передову, на фронт. І всі люди їм аплодують: "Ура! Ура! Всіх туди їх, щоб вони там згинули всі назавжди". Ну, прийдуть інші депутати, які теж будуть знову-таки... Захочеться комусь в роти їх направляти і в батальйони. Але війни вже тоді не буде, вона закінчиться, а буде перемога.

Я хочу сказати наступне. Колеги, у нас таких депутатів не дуже багато, які розказують про такі дурниці. Це раз.

Друге. Мені вдалося за цей період 5 народних депутатів, в основному зі своєї фракції, залучити до Сил територіальної оборони, які сьогодні теж чергують вночі зі мною в мобільних вогневих групах. І ще 4 народних депутата, в тому числі 2 керівника комітетів, вони зараз проходять за моєю рекомендацією курси підготовки стрільків-кулеметників для того, щоб влитися в Сили територіальної оборони і стати, скажімо, зайняти своє місце, щоб потім після війни або після перемоги нашої не мучала совість, знаєте, щоб не було, як кажуть, дуже боляче за те, що пройшло.

Тому я хочу сказати наступне, що сьогодні Сили оборони, Сили територіальної оборони Збройних Сил України, в тому числі 241 бригада Територіальної оборони міста Києва, в яку входять 4 формування, 4 батальйони, в тому числі один з яких очолюю я безпосередньо, виконують свою місію, виконують свою функцію. І народні депутати, які мають на це право і мають можливість, вони там, тобто вони себе там поставили і вони там знаходяться.

Тому я пропоную всім народним депутатам, не відриваючись від свого ремесла, вибачте, політичного, тобто робити закони і писати якісь там вам вказівки, доєднатися до Сил територіальної оборони ваших міст: Чернігова, Харкова, Житомира, Вінниці, Дніпра, Одеси і всіх інших – і вдень писати закони і бути присутніми на засіданнях Верховної Ради, а вночі, як я це роблю сьогодні і всі інші депутати, які доєдналися до мене, чергувати і

боротися з "шахедами" і захищати рідні міста. Оце буде правильно і справедливо.

Тому я і хотів вам всім це довести, тому що іноді, знаєте, дуже багато людей хочуть постійно казати, що наша законодавча влада така погана – ну, вибираєте-то ви, погана і дуже небезпечна, але, на жаль, як виходить, так виходить у нас кожного разу.

Тому дякую вам за розуміння, дякую вам за співпрацю. І повірте мені, серед народних депутатів, більшості, і цього скликання теж (для мене вже п'яте), і мені є з цим порівнювати, є багато людей, які дійсно знають, що таке честь і совість. Тому, в тому числі, і я просив би вас і відношення до цих слухань, віднестись до них точно так же, як і до тих депутатів, які мають честь і совість. Кажіть все, ми будемо документувати, ми будемо боротись за те, щоб допомогти молоді сьогодні і після війни отримати житло, тому що вони цього гідні.

Дякую вам за увагу, колеги. Вибачте за емоцію. Я мушу вас покинути. Ми працюємо. Повітряна тривога буде ще дві з половиною години, три, але це як завжди у нас тренується МіГ-31К. Тому я думаю, що ми будемо працювати далі.

Василію Івановичу, будь ласка, вам слово, от виступаючі.

Все, гарного дня! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Дякую, Андрію Анатолійовичу, за участь, за виступ.

Колеги, як було уже анонсовано, слово надається заступнику Міністра молоді та спорту України Яцуку Владиславу Миколайовичу. Будь ласка.

ЯЦУК В.М. Добрий день, колеги!

Сьогодні серед основних і актуальних факторів, що впливають на життя молоді, це є забезпечення їх житлом. І на сьогодні є нормативно-правовий акт, єдиний нормативно-правовий акт з молодіжної сфери – це є

Національна молодіжна стратегія до 2030 року, яка ухвалена Указом Президента України від 12 березня 2021 року, в якій зазначено пріоритет – це сприяння здійсненню заходів, спрямованих на удосконалення механізмів забезпечення молоді житлом.

У Міністерства молоді та спорту відповідно до покладених обов'язків на сьогодні відсутні повноваження щодо забезпечення молоді житлом, але ми всіляко готові долучатись до обговорення цих питань. І коли наші міжнародні партнери проводять певні там опитування, дослідження і збори потреб, я хочу, тобто вони частково торкаються і саме цих питань, і я деякі хочу зараз зазначити.

ПРООН в Україні робила таке дослідження наприкінці 2022 року, точніше Фонд ООН робив: "Вплив війни на молодь в Україні". І згідно цього дослідження є порівняння, розподіл відповідних запитань: які особисті проблеми турбують вас найбільше сьогодні?. І там є порівняння 2021 року і кінця 2022 року. Так от, у 2021 році житлові проблеми, тобто відсутність або поганий стан житла була у 28 відсотків молоді, у 2022 році, в кінці, лише 10 відсотків зазначили про такі особливості, але це не значить, що зникла проблема, значить, що у нас акценти трошки змінилися, тобто безпека, здоров'я, відсутність на той час електроенергії, мобільного зв'язку, тобто просто акценти молодих людей уже змістилися трошки на інше.

Крім того, у нас було дослідження вже 2023 року, яке проводила Програма "Мріємо та діємо". Вона порівнювала ключові проблеми, ключові висновки в Україні, молоді, дослідження в Україні та в Польщі. Так от, питання звучить наступним чином: які фактори для вас найважливіші для повернення в Україну? Це є польська вибірка. І 12 відсотків молоді сказали, що це наявність житла. Перш за все, там 60 відсотків – безпека в регіоні, наявність родин і родичів – 34 відсотки, перспективи працевлаштування – 31 відсоток і наявність житла – 12 відсотків. І ще було таке питання: який пункт найточніше описує ваше фінансове становище, точніше становище вашої сім'ї? Так от, молодь від 16 до 35 років (зробили вони вибірку) – вистачає на

все, але купити квартиру чи будинок не можемо. 35 відсотків молоді зазначає про це. Який пункт найточніше описує фінансове становище вашої сім'ї (польська вибірка, тобто опитування молоді, яка знаходиться на території Польщі) – вистачає на все, але купити квартиру чи будинок не можемо – 24 відсотки.

Тобто відповідно повторю, 35 відсотків молоді, яка знаходиться в Україні серед опитаних таке зазначила, і 24 відсотки молоді, яка знаходиться на території Польщі. Звісно, що по Україні у нас було значно більше людей опитано – це тисячу 417 молодих людей, і по території Польщі було опитано 300 респондентів у віці від 16 до 35 років. Це коротко про статистичні дані, які у нас є на сьогодні.

Тепер щодо рекомендацій або пропозицій, напевно. Нам здається, що варто зробити якийсь аналіз, на чії потреби орієнтується чи буде орієнтуватися державна житлова політика і як саме вона забезпечуватиме право на житло. Можливо, це все розроблено вже у колег і ми просто його не бачили, але ми готові долучатись до цього, ми готові до проведення з нашими партнерами відповідних досліджень, якимось конкретно акцентувати увагу про саме забезпечення житлом чи якимось по-іншому, подумаємо спільно, як правильно це питання поставити в наших майбутніх опитуваннях.

Ми можемо залучити сьогодні наших партнерів з ЮНІСЕФ, і є у нас програма по опитуванню "U-Report", яка може в телеграм-каналі чи в будь-яких інших месенджерах онлайн опитати, зібрати якийсь певний фокус, певні потреби саме молодих людей або взагалі зробити таку вибірку. Теж можемо спільно подумати, як правильно поставити питання на сьогодні. Там навіть можна зробити вибірку в конкретному регіоні або в великих містах, населених пунктах.

Наступне, що ми вбачаємо, ну, сьогодні вже говорили, це розроблення якоїсь цілісної державної житлової політики. Не буду на цьому зупинятись, ви про це сказали і ми готові, повторююсь, до цього долучатись. Можливо, там аналіз міжнародного досвіду включити. Включити чинні житлові програми

до комплексної державної програми, орієнтовані на надання житла у користування. Приклад Львова хочу привести.

На сьогодні Львів є молодіжною столицею Європи 2025 року і у них спільно з Європейською комісією є домовленість, що Єврокомісія профінансує будівництво шести будинків на території Львова: п'ять будинків для військовослужбовців та їх родин і один для молоді.

Механізми соціальної оренди житла вони ще не напрацьовували, але на сьогодні от є у них таке бачення, що у 2025 році (в 2024-му, сподіваюсь, це почнеться) якось буде більш про це відомо. Але такий от початок, аби про це вже почали говорити, це саме той важливий момент, коли молоді люди можуть на початку орендувати недороге житло, комунальне житло, яке буде, там, у власності наприклад міської ради чи якогось іншого органу місцевого самоврядування.

Далі, на нашу думку, можливо зробити якийсь облік, реєстр молоді, яка потребує поліпшення житлових умов з затвердженням відповідних чи категорій, чи по пріоритетах – знову ж таки як ми з вами визначимо, так і робити, можливо це якісь електронні ресурси, але щоб у нас була зрозуміла загальна потреба, не конкретна по громадах, але ми могли бачити це на національному рівні.

Далі, щодо проведення роз'яснювальної роботи – хто, як, для кого створюватиме умови для реалізації права на житло, які для цього існують ресурси. Ми в своїх зверненнях, спілкуванні з молодіжними громадськими організаціями готові акцентувати на цьому увагу. Єдине, лише треба спільно визначити, які ми акценти робимо, як правильно це робити, бо я, наприклад, особисто згадую про цю програму, але ж потрібно більше аргументів, конкретних роз'яснень, щоб ми могли апелювати конкретними фактами, цифрами і так далі. Можливо, необхідно провести оцінку наявних ресурсів, потреб у житлі, аналіз якийсь, представлення статистичних та адміністративних даних, які стосуються житла на сьогодні в громадах, можливо, на обласних, на регіональних рівнях, щоб це знову ж таки ввести

якийсь єдиний реєстр, або для нашого розуміння, що відбувається в цьому плані.

І про проведення комплексного дослідження зв'язків між даними, про поточні житлові умови, про соціально-економічні характеристики населення, тоді державні програми... Можливо, це все зроблено, на сьогодні у мене немає повної інформації про це, але якщо це є, то добре, якщо ні, то давайте подумаємо як ми це можемо зробити, щоб ми могли максимально акумулювати ресурси і здійснити, це можливо там вдасться залучити міжнародних партнерів до фінансування таких проектів. Ну, отак от яось, друзі, такі бачення, такі думки.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Владиславе Миколайовичу, за вашу доповідь.

Впевнений у тому, що ці дослідження допоможуть зрозуміти і запит з боку української молоді, яка перебуває як на території України, так і за кордоном, бо зворотній зв'язок – це також важливо у тому, щоб ми правильно формували нашу державну політику.

Колеги, хочу звернути увагу і подякувати ще раз Мінінфраструктури і Мінмолодьспорту за те, що беруть участь у наших комітетських слуханнях, але, на жаль, від уряду це напевно всі міністерства. Ми не отримали зворотного зв'язку від Міністерства фінансів, які також хотіли і раді були б почути, від ряду інших міністерств, які б мали напевно також взяти участь у цих слуханнях, тому їх це також стосується, але маємо те, що маємо.

Перед тим, як надати слово регіонам, уже згадувалися Львівщина і місто Львів у позитивному контексті молодіжного кредитування, у мене ще тільки такий коментар і уточнення до Івана Вікторовича. Ви говорили про те, що наші німецькі партнери і загалом західні партнери можуть і долучаються до цього напрямку державної політики, то скажіть, будь ласка, під які умови вони видають ці кредити, тому що, розумієте, ми говоримо, з одної сторони, що у нас обмежені (і це правильно) державні ресурси, і ніхто з присутніх (я

впевнений в тому) не плекає ілюзій, що можна вирішити одним голосуванням чи однією правкою питання забезпечення молоді житлом за рахунок державного бюджету.

А з іншої сторони, ми зараз говоримо, що в основному взяли на себе цю нішу, цей тягар органи місцевого самоврядування, але я нагадаю, що буквально днями було проголосовано позбавлення територіальних громад так званого військового ПДФО. Особливо гостро проблема ця буде стосуватися прифронтових областей, бо там, де близько до бойових дій, і та сама Харківщина, яка зараз є лідером, вона опиняється в ситуації знову ж таки гострого дефіциту ресурсів. І у мене немає особливо дуже оптимістичних прогнозів очікувань від наступного року, тому дійсно, можливо, як один з варіантів, це і оновлення законодавства, в тому числі Житлового кодексу, тому що він дуже і дуже застарілий, так, напрацювання нових сучасних актуальних механізмів, але і активніше залучення наших західних партнерів.

Чи відомо вам, я ще потім надам пану Сергію Комнатному слово, який зараз представляє ООН, але дуже довго був головою, очолював Держмолодьжитла, може, він щось з цього приводу скаже обов'язково, але на яких умовах ті самі німецькі партнери нас фінансують?

ПАРУХ І.В. Дивіться, німецькі партнери, 24 мільйонів євро – це грант, це і безкоштовні кошти, і за рахунок цих коштів ми надаємо внутрішньо переміщеним особам кредити під 3 відсотки річних в гривнях до 30 років. Ідея і ціль банку KFW – зробити револьверний фонд і за рахунок цих коштів, щоб якомога більша кількість переселенців змогла отримати таку послугу. Тобто кошти, які вертають переселенці, які отримали кредити, вони їх вертають знову ж таки нам і за рахунок цих коштів надаємо нові кредити новим внутрішньо переміщеним особам. Знову ж таки ціль та ідея банку KFW – поступово зробити потужний револьверний фонд, щоб із цього револьверного фонду і фінансувати надання таких кредитів. Ми вважаємо,

що це ідеальний механізм і ідеальний варіант для нашої країни залучати на таких умовах такі ресурси.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Погоджуюсь. Але також це могла би робити і поступово держава також, створюючи за принципом таким же самим револьверний фонд.

ПАРУХ І.В. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще хочу звернути усіх учасників слухань увагу. Ми надсилали вам проект Рекомендацій. У Zoom зараз він завантажений. Прохання паралельно його продивлятися і, можливо, по ньому також висловлювати свої певні бачення, пропозиції.

Чи на зв'язку у нас Юрій Холод? Поки мовчить. Виконуючий обов'язки Голови Львівської обласної ради. Хотів надати слово.

Тоді, поки, будь ласка, Сергій Олександрович Комнатний – регіональний експерт з житлової політики Європейської економічної комісії ООН. Людина з дуже багатим досвідом у цьому напрямку. Ми вас уважно слухаємо. Будь ласка.

КОМНАТНИЙ С.О. Дякую, Василю Івановичу. Сподіваюсь, мене добре чути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вас дуже добре чути.

КОМНАТНИЙ С.О. Мені дуже приємно, що незважаючи на те, що я вже не працюю в Держмолодьжитло, але все ж таки є дотичним до житлової політики, ви мене запрошуєте на такі комітетські слухання. Я завжди з великим задоволенням приймаю в них участь.

Питання забезпечення житлом молоді було актуальним в усі часи. Зараз, зрозуміло, за повномасштабним вторгненням з масовою еміграцією людей, особливо молоді, за великою кількістю воїнів молодих і ветеранів це питання набуває нового змісту, нової актуальності, і однозначно з цим необхідно щось робити і робити кардинально.

Хочу сказати декілька слів про міжнародно-правові акти. Аналізуючи їх, можна бачити, що право на житло міжнародні організації ставлять в один рівень, в один ряд з базовими природними правами людини (право на безпеку, право на їжу). Тобто право на житло – це природне право людини. Я хотів би, щоб всі державні інституції, як і законодавча влада, так і виконавча влада, розуміли, що право на житло – це одне з природніх прав людини і його не можна реалізовувати за залишковим принципом. Воно має бути в пріоритеті.

Європейські країни реалізують свої житлові програми... Я хочу сказати, що програми для молоді також є в багатьох країнах. І в сусідній Польщі, і Німеччині, і в Естонії, в Латвії, Литві є програми, які направлені безпосередньо на молодь, і вони реально працюють. Основне, що об'єднує ці всі країни і ці програми, що коли держава або уряд приймає відповідну програму, вона зобов'язується її наповнити відповідним фінансовим ресурсом, який зазначений в цій програмі, чого не вистало завжди і не вистачає зараз в нашій державі, в нашому політикуму, що стосується фінансових інструментів. Тобто ми розуміємо, що будь-яка програма, і наша молодіжна, без фінансових інструментів, без бюджетів не може реалізовуватись, не може досягти поставлених результатів. І тут нового нічого не придумаєш.

Є декілька напрямків фінансування цих програм. Перший – це державний бюджет, другий – це місцеві бюджети і третій – це залучені кошти. Що стосується державного бюджету, ситуацію ви висвітлили, Іване Вікторовичу і Василю Івановичу, гарно розказали про те, яке фінансування з державного бюджету, які проблеми, які з місцевих бюджетів обсяги

фінансування. І також Іван Вікторович зупинився на досвіді Держмолодьжитла з німецьким банком KfW. Дійсно, це чудовий досвід. Це перший, по суті, досвід в Україні, який, я впевнений, буде продовжуватись, і кредитування за рахунок залучених коштів німецького уряду наших внутрішньо переміщених осіб.

І отут постає головне питання: чому така програма і таке фінансування не може бути в програмі забезпечення молоді житлом? І тут є один важливий невеличкий, але надзвичайно важливий нюанс. В 2021 році був прийнятий новий Закон про основні засади молодіжної політики, де стаття 16 повністю продублювала статтю 10 попереднього закону, де зазначені умови пільгового молодіжного кредитування. Умови там дуже чудові для молоді – це пільги, якщо є дитина, 0 відсотків річних, друга дитина – мінус 25 відсотків від тіла кредиту погашається за рахунок бюджету, і за третю дитину – мінус 50 відсотків погашається за рахунок коштів бюджету. Це чудові умови для молоді, для людей, але ми розуміємо, що це не реалістичні умови для залучення коштів.

А не один раз, ще будучи на посаді голови правління Держмолодьжитла проводив перемовини з потенційними партнерами, в тому числі з банком KfW. В тому числі і наше Міністерство фінансів зазначає, що це економічно неефективні умови.

І тут, я зараз вже не державний службовець, можу сказати те, що думаю. Я не одноразово на засіданнях комітету вашого зазначав, коли розглядався той проект закону, що це путь в нікуди, не ставте, будь ласка, не перетягуйте умови в проект закону, залиште напрямки, але тоді деякі депутати, переважно звичайно з опозиційних фракцій, зазначили, що це погіршення умов для молоді, і ми не можемо прибрати ці умови. Це неправильне трактування. Пільги – це не права, їх можна було упустити і не ставити і дати можливість уряду, дати можливість Держмолодьжитло домовлятися з потенційними донорами, за яких умов будуть залучені кошти.

Сьогодні у нас як у держави є можливість залучати кошти на житлові програми, і теж саме у KFW було.

Україна влітку цього року стала 43-м членом Банку розвитку Ради Європи як соціальної фінансової інституції, яка фінансує схожі проекти, але відповідь у всіх одна: під такі умови, які зазначені в законі, ми вам грошей не дамо.

Тому залишається питання у мене і пропозиція, в принципі, до влади України і до народних депутатів в тому числі. Якщо ж ви зіграли трошки в популізм і залишили в новому законі стару норму, тоді майте, будь ласка, волю передбачати кошти з державного бюджету на цю програму або ж тоді майте сили змінити цей закон і сказати молоді правду і сказати чесно, що під такі умови ми не можемо вас забезпечити житлом. Буде трирічний – це теж прекрасні умови, але пільг на дітей не буде. Не треба заgravати з суспільством, треба казати правду – оце буде, оцього не буде.

Тому зараз я підтримую і працюю разом з Мінінфраструктури в робочій групі, де міняється загальна законодавча рамка житлової політики. Це є чудовий момент сьогодні під це і вашому комітету ініціювати зміни і виключити цю норму, яка встановлює такі "класні" пільги, під які ми не можемо залучити гроші. Я також сподіваюся, що мене запросять до участі у тому комітеті, де буде презентуватися проект Закону про основні засади державної житлової політики.

І я підтримаю ініціативи, якщо вийдуть від вашого комітету або від Міністерства молоді, змінити статтю 16 Закону "Про основні засади молодіжної політики", що дасть можливість залучити позабюджетні джерела фінансування. Тому що ми розуміємо, що звичайно бюджету у нас сьогодні, на жаль, немає на реалізацію програми забезпечення молоді житлом.

В цілому це коротко все, що я хотів сказати. Я хочу сказати, що я і надалі відданий державній житловій політики, програмі забезпечення молоді житлом і готовий на будь-яких щаблях і на будь-яких площадках

включатись, допомагати, давати свої поради і сприяти залученню інвестицій в програми забезпечення молоді житлом.

І порада одна, коли будуть наступні такі слухання, давайте почнемо з аналізу виконання рекомендацій попередніх слухань, було б дуже цікаво, тому що класні рекомендації завжди даються комітетом, а от питання щодо їх виконання залишається відкритим.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Олександровичу.

По-перше, вітається прямота і жорсткість виступу, тому що ми ж тут зібралися не в теплій ванні сидіти, а поговорити про реальні проблеми. Тому дякую. Перше. Друге. Обов'язково вас також запросимо на 20-е число до обговорення і презентацію.

У мене паралельно ще прохання до Світлани Михайлівни. Можливо якщо у вас вийде, в рамках презентації із загального проекту закону виокремити і також і акцентувати ще увагу, що там, де йде мова про саме молодь, добре, щоб нам легше було сегментувати і проаналізувати потім, що ми можемо з цього приводу зробити.

Дійсно, актуальна пропозиція по перегляду законодавства молодіжного, де є нереалістичні норми або які не підкріплені фінансуванням. Ми над цим також подумаємо і прокомунікуємо після комітету.

І з приводу рекомендацій, прохання віднестися досить так предметно і відповідно до проекту, який сьогодні вам запропонований. Я вам можу гарантувати, що ми в рамках парламентського контролю виконання цих рекомендацій, після їх спрямування у органи як центральної влади, так і місцевої, будемо тримати на контролі і обов'язково, по-перше, виносити на розгляд і комітету і обов'язково в рамках наступних наших заходів будемо аналізувати стан їх виконання. Це правильне зауваження. І дійсно ці рекомендації робляться для того, щоб вони потім виконувалися і аналізувалися, а не для галочки.

Дякую.

_____. Дякую і вам, Василю Івановичу, за розуміння і підтримку цього питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чи з'явився на зв'язку Юрій Холод?

Тоді слово надається Владиславу Шишкіну. Це провідний науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України. Будь ласка, Владиславе Сергійовичу, вам слово.

ШИШКІН В.С. Доброго дня, колеги! Дякую, що запросили на такий представницький форум, надали слово. Я хочу коротенько, не буду затримувати довго, я хотів би вам сказати, що хоча раніше проводилося дуже багато аналітичних заходів щодо оцінки можливості надання житла як населенню в цілому, так і молоді, зараз в умовах, в яких опинилася наша держава, нам дуже конче необхідно оцінити, що у нас зараз з наявним житловим фондом і з можливостями його розвитку у найближчі роки. Я вважаю, що без такої аналітики розробляти будь-яку політику ми не можемо. Ні, ми можемо розробляти, але вона буде відірвана від дійсності.

Тому я зі свого боку дуже зацікавлений в тому, щоб підтримали і в рекомендаціях воно було винесено, що проведення обов'язково, це на державному рівні, дослідження стосовно наявного житлового фонду, можливості його покращення і в тому же обстеженні потреб, які у нас потреби зараз як для всього населення, так і молоді як окремої категорії.

В принципі, у мене все. Дякую. Якщо є питання, з задоволенням відповім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Тільки уточнення ще. Пані Лібанова у своїх прогнозах досить, ну, не можна сказати скептично, але досить так стримано прогнозує відсоток повернення молоді і в принципі наших

громадян в Україні. Якщо можна, буквально ще там на хвилинку прокоментуйте, будь ласка, результати ваших досліджень і прогнозів, що ви бачите з приводу проблеми? І з вашої точки зору, чи реалізація проблем, в тому числі наявності власного житла, зможе якимось чином сприяти цьому? Тому що, на наше переконання, це є один з кроків і в тому числі на рівні виконавчої влади реалізація цієї норми могла б таку мотивацію додати українським молодим громадянам. Що ви думаєте з цього приводу? Коротко коментар, якщо можна.

ШИШКІН В.С. Дякую.

Будь ласка, тут дуже проста залежність: чим більше людина проводить часу за кордоном, тим більше шансів, що вона там влаштується і не захоче повертатися сюди. Сюди будуть повертатися люди, які не змогли там нормально влаштуватися, відповідно у них вся надія буде на те, що батьківщині їм це зробити буде набагато легше. І реально одним із напрямів, яким їх сюди можна буде дійсно повернути, це забезпечити прозорі, скажімо так, умови для покращення їх житлових умов. Це може спрацювати не для всіх, але для тих, для кого ця проблема є дуже актуальною, це спрацює.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, Владиславе Сергійовичу.

Давайте, колеги, домовимося таким чином, я ще надам слово науковцям і нашим західним партнерам, а потім ми послухаємо регіони, якщо ви не заперечуєте.

Слово надається Абрамовій Ользі Євгенівні – провідному науковому співробітнику Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Бурчака Національної академії правових наук України. Будь ласка.

АБРАМОВА О.Є. Дякую за можливість на цьому заході, тому що це дуже важливо для усієї країни, для нашого відновлення, для нашого подальшого життя.

По-перше, на що хотілось би звернути вашу увагу, що треба на сьогодні нам вже розмежовувати нашу молодь, оскільки за законодавством у нас молодь – це люди до 35 років. І на сьогодні у нас є люди, які були на фронті, які мають статус ВПО, які знаходяться в Європі, які навчаються, які вийшли з багатодітної сім'ї, але ще не створили своїх сімей, які вже створили свою сім'ю.

І чому я на це звертаю увагу? Житлова потреба усіх цих різних за соціально-економічним статусом осіб вона є різною. І це треба враховувати, коли ми будемо говорити про подальше оновлення житлової політики та нашого житлового законодавства. І зверну вашу увагу, якщо на місцевих рівнях розглядати житлові програми, то вони саме у нас і спрямовуються на задоволення потреб ВПО, на задоволення потреб багатодітних сімей та інше. І молодь наша повинна знати, що, наприклад, якщо я маю статус ВПО, то на мене поширюється там така програма, якщо я маю статус, наприклад, ветерана війни, то це буде зовсім інша програма. І це важливо, коли ви співпрацюєте між різними міністерствами, яка житлова програма буде задовольняти потребу тих чи інших молодих людей.

Другий момент. Завжди не ставиться питання про дискримінацію житлових прав молоді і не проводилось часткове офіційне соціальне опитування щодо цього. Тому що наші молоді люди, коли орендують житло на сьогодні, вони стикаються з випадками дискримінації. І, на жаль, наше законодавство не охоплює такі випадки, що у нас є як потреба у житлі, так і потреба щодо захисту житлових прав у разі їх дискримінації.

Третій момент. Ми завжди кажемо про іпотечне житло, спрямовуючи на отримання права власності на житло, але не звертаємо увагу повністю, і про це добре сьогодні вже йшла мова, щодо оренди житла. Тому що якщо звернутися до досвіду Німеччини, задоволення потреб наших українців на

сьогодні забезпечується за рахунок соціальної оренди житла як у приватних помешканнях, так і у державному житловому фонді.

І тому коли ми кажемо про забезпечення молоді житлом, треба також розбивати такі групи – це молодь, яка навчається і потребує житла, наприклад, оренда в гуртожитках, яка на сьогодні повинна бути оновлена зокрема за рахунок розвитку наукових кампусів, як це, наприклад, у США відбувається. Ми можемо казати про забезпечення молоді за рахунок отримання у власність житла та за рахунок оренди житла, яке може бути як фінансуватися державою, так і надаватися за рахунок будівництва державного житлового фонду.

Я розумію, що достатньо замало часу для виступів. І дуже коротко, підсумовуючи, дуже добре те, що сьогодні відбувається. Дуже добре те, що ми відкрито можемо казати те, які є на сьогодні проблеми. І лише хотілось би підтримати майбутній розвиток як житлової політики, так і житлового законодавства.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо вам. Хотів би і вам, і всім присутнім сказати, наголосити, що якщо у вас є бачення, конкретні пропозиції, в тому числі законодавчого і характеру чи будь-якого іншого характеру, ми відкриті до комунікації. Комітет завжди реагує на ваші звернення, зауваження і пропозиції. І можу точно сказати, що навіть якщо у нас за браком часу сьогодні не все ви сказали чи запропонували, ви можете це запропонувати в будь-якій іншій формі, ми обов'язково це візьмемо до відома. Дякую.

Будь ласка, слово Сергію Маруценку – координатору проекту Ради Європи сприяння розробці житлових рішень для осіб, постраждалих від війни в Україні. Будь ласка, вам слово.

МАРУЩЕНКО С. Доброго дня, шановні колеги, народні депутати, учасники заходу. Дякую за запрошення на цей захід. Я представляю проект

Ради Європи, який займається питаннями забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб та постраждалого населення. Взагалі Офіс Ради Європи працює в питанні внутрішнього переміщення, починаючи з 2016 року. Проект імплементується в межах Плану дій Ради Європи для України на період до 2026 року.

Сьогодні надзвичайно важливе питання, яке обговорюється, і я хотів би сказати, де ми сьогодні працюємо, по яким напрямкам. Перший напрямок, по якому працює проект, це підтримка національних партнерів на шляху удосконалення житлового законодавства. І тут ми також активно працюємо з Міністерством відновлення, яке сьогодні проявляє досить активну позицію з цього приводу. Інший напрямок – це діджитал-процеси, які створюються для спрощення доступу, в тому числі для забезпечення житлових прав постраждалого населення.

Сьогодні я хотів би звернути увагу на один із інструментів, який має бути використано надзвичайно ефективно для того, щоб дослідити питання додатково потреб в житлі. Мова йде про базу даних внутрішньо переміщених осіб, яка сьогодні має близько 5 мільйонів записів. Ми сьогодні всі працюємо з Міністерством соціальної політики в цьому контексті. Це той масив інформації, який може бути аналізований, який має бути використаний і на базі якого мають прийматися рішення щодо інтеграції, процесів інтеграції, реінтеграції внутрішньо переміщених осіб, зокрема в тому числі і молоді, яка потребує поліпшення житлових умов, а також забезпечення житлом в цілому.

Додатково ми працюємо з Міністерством реінтеграції, і також сьогодні міністерство проявляє активну позицію щодо аналізу тих даних, які сьогодні мають знаходитися в реєстрі пошкодженого, зруйнованого майна, в тій же самій базі переселенців і інших джерел, які можна аналізувати для прийняття тих рішень, які сприятимуть забезпеченню житлом постраждалих категорій громадян.

Ці речі дуже важливо підтримувати і ми готові бути тут плечем підтримки для наших партнерів. Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо вам, пане Сергію. Сподіваюся, що проекти будуть тільки розширюватися і ви також продовжите бути в пулі цих наших донорів, наших партнерів, які допомагають Україні, нашій державі, нашій молоді та іншим категоріям населення, які потребують житло у такий складний період воєнного протистояння з терористичною Росією. Дякую.

Тепер слово надається регіонам. Будь ласка, заступник харківського міського голови, директор Департаменту економіки та комунального майна Михайло Фатєєв. Як уже сьогодні неодноразово наголошувалося, місто Харків є станом на сьогодні лідером по фінансуванню молодіжних державних програм кредитування.

Які у вас прогнози, яка ситуація на наступний рік зокрема і яке бачення цієї проблематики? Будь ласка.

ФАТЄЄВ М.І. Дякую. Доброго дня, шановні учасники слухань! Безумовно, проблема забезпечення молоді житлом залишається однією з найбільш актуальних для міста Харкова та і в цілому для нашої держави. В умовах війни молоді сім'ї стали ще більш вразливими, однак попри труднощі вони продовжують прагнути до мирного та повноцінного життя.

До 2022 року в нашому місті спостерігалось позитивне сальдо механічної міграції працездатного населення працездатного віку. З метою підтримання цієї позитивної тенденції Харківською міською радою вже багато років впроваджується одне з основних завдань щодо підтримки молодих громадян – це створення сприятливих умов для життя, працевлаштування, роботи, народження дітей, а також надання можливості отримати власне житло, причому одним ключових напрямків у цьому плані у нас є можливість залишити у місті тисячі іногородніх випускників харківських вищих навчальних закладів.

Придбання власного житла молоддю. Вкрай важливе подолання демографічної кризи особливо в умовах сьогодення, коли через проблеми з житлом молоді сім'ї відкладають народження дітей або взагалі відмовилися від цього. З метою стимулювання молодих харків'ян залишатися жити в місті, народжувати дітей, працювати у місті Харкові реалізується міська цільова програма молодіжного житлового кредитування. З початку її реалізації та кредитування житла для молодих сімей та одиноких молодих громадян з бюджету міста було направлено найбільший об'єм фінансування серед інших міських житлових програм, що дозволило поліпшити житлові умови 272 людині, які придбали 329 квартир. Щорічне фінансування програми поступово збільшувалося з 3,4 мільйонів у 2011 році до 45 мільйонів у 2002-2021 роках. На цьому ж рівні планувалося фінансування для молоді у 2022 році, але всі плани зруйнувала війна.

Шановні учасники слухань, Харків – одне з найбільш постраждалих міст України від військової агресії, воно досі потерпає від війни. Більше 150 тисяч харків'ян залишилися без даху над головою. Безумовно, що з початком бойових дій фінансування міських житлових програм було припинено. Однак, не зважаючи на складність ситуації, нам вдалося з травня поточного року поновили молодіжне кредитування. До речі, ми поновили програму не тільки молодіжного кредитування, але й програму забезпечення житлом учасників бойових дій. От остання довідка, у нас цьому році, вже 8 сімей учасників бойових дій отримали власні квартири.

Програми житлового кредитування насамперед передбачають переваги для сімей з дітьми, які мають можливість отримати безвідсотковий кредит на житло та пільги щодо зменшення суми зобов'язань за кредитом. Але серед молоді багато громадян, які не мають дітей або без власного житла не наважуються їх народжувати. Таким громадянам нараховується процентна ставка за кредитування.

Після значного збільшення попиту у молоді на міську програму молодіжного кредитування виконавчими органами Харківської міської ради

були розглянуті і інші варіанти підтримки різних категорій харків'ян, у тому числі і молодих громадян, з метою зменшень їх додаткових витрат на кредитування. Для нас було дуже важливо сконцентруватися на розумінні ситуації не тільки в місті, але й в державі. Так після початку антитерористичної операції ще в 2015 році Харків перший, до речі, в Україні затвердив програму безвідсоткового кредитування учасникам бойових дій, яка одразу стала дуже популярною серед молоді, серед молодих учасників бойових дій. Поруч із цим у місті на той час намітився процес міграційного відтоку лікарів, вчителів, науково-педагогічних працівників. Для подолання цього негативного явища в місті Харків було прийнято рішення щодо створення програми безвідсоткового пільгового кредитування цих категорій громадян. Також для закріплення в місті в тому числі і молодих кадрів, які працюють на виробництві та в інших важливих галузях, того ж року затверджено міську програму щодо надання бюджетної підтримки за рахунок коштів бюджету міста працівникам промислових підприємств, підприємств транспорту, зв'язку та будівельної галузі міста Харків.

В умовах зазначених програм і з урахуванням викликів сьогодення постійно вдосконалюємося. Як показує багаторічний досвід саме молодь є найбільш активною за всіма житловими програмами. Всі зазначені програми, хочу сказати, ми реалізуємо через Державну спеціалізовану фінансову установу "Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву". Користуючись нагодою, хочу подякувати працівникам установи за плідну співпрацю та повне порозуміння з питань реалізації житлових програм в місті Харкові.

На превеликий жаль, як це вже казали сьогодні, з 2015 року припинено фінансування державних молодіжних житлових програм із забезпечення молоді житлом із державного бюджету, а та незначна кількість кредитів, наданих за рахунок вступного капіталу, не має суттєвого впливу на вирішення ситуації із житлом для молоді.

Тому, звертаючись до членів комітету, прошу розглянути питання відновлення фінансування державної програми молодіжного житлового кредитування. І було б справедливо, щоб найбільший об'єм фінансування був направлений в регіони, які не припинили реалізацію відповідних житлових програм на місцевому рівні.

І останнє, про що я хотів би сказати, бо на мій погляд це дуже важливо. Одним з важливих факторів є те, що кредитування житла за рахунок бюджету Харківської міської територіальної громади здійснюється тільки на первинному ринку будівництва житла. Вкладання коштів бюджету міста в будівельну галузь сприяє її функціонуванню та створює додаткові робочі місця. За приблизними підрахунками кожне робоче місце у будівництві завжди створює сім робочих місць у суміжних галузях економіки. Крім того, із всього обсягу коштів, які вкладаються в рахунок первинного будівництва, за нашими розрахунками, до 30 відсотків повертаються до бюджетів різних рівнів у вигляді додатків. Таким чином для громадян-позичальників кредит є безвідсотковим, а до бюджету надходить майже 30 відсотків інвестованих у житлове будівництво коштів, окрім, звісно, тіла кредиту, яке повертає позичальник.

Я бачу на екрані Станіслава Телісфоровича. Я думаю, він підтримує таку позицію.

Якщо врахувати всі ці факти, то бюджетне вкладення в житлове кредитування завжди є дуже вигідним.

І декілька реплік з приводу виступів. От, на мою думку, саме вкладання коштів в первинний ринок більш вигідне для держави, оскільки створює робочі місця. Придбання квартир на вторинному ринку – це фінансування, окрім, безумовно, забезпечення житлом через просте фінансування, звичайних перекупників.

І ще одна репліка з приводу того, що казав Сергій Олександрович. Комнатний, пільги для молодих сімей. Так, дійсно, це дуже великі пільги. Однак я би закликав дуже обережно відноситися до цього, бо при тій

демографічній ситуації, яка склалася в державі, треба дуже обережно відноситися до сімей, які мають дітей.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, Михайле Івановичу.

Слово тепер Полтавщині. Перший заступник голови Полтавської обласної ради Олександр Лемешко. Будь ласка, вам слово. На зв'язку? Не чути.

Тоді все ж таки спробуємо зі Львовом зв'язатися. Владиславе Євгеновичу, ви на зв'язку?

ІВАНОВ В.Є. Добрий день!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добрий день! Будь ласка, вам слово: начальник управління житлового господарства Департаменту житлового господарства та інфраструктури Львівської обласної ради.

ІВАНОВ В.Є. Дякую, Василю Івановичу. Дякую, шановні колеги.

Добрий день всім! Добрий день, шановні народні депутати! Власне, ми якраз тим органом, який відповідає за реалізацію даної програми. Дана програма у нас користується неабияким попитом, тому в цьому році ми продовжили дію даної програми – це міська цільова програма забезпечення житлом молодих сімей та одиноких молодих громадян до 2027 року. Всього у нас у фонді Держмолодьжитло орієнтовно перебуває на обліку 400 осіб, які бажають скористатися даною програмою.

Програма, як я вже казав, успішно реалізовується. Цього року ми затвердили список з 27 кандидатів на отримання таких кредитів. По коштах у нас передбачено 31 мільйон 186 тисяч на реалізацію програми в цьому році. В загальному скажу, що по цифрах у нас з 2003 по 2021 роки було надано 137 кредитів, 137 кредитних договорів укладено на суму 72 мільйона 580 тисяч

274 гривні. Звичайно, напевно не зовсім достатнє фінансування тієї програми, тобто у нас в середньому до 60 осіб щорічно подаються на цю програму, не всіх ми можемо звичайно пропустити – не вистачає коштів, але в середньому у нас до 30 осіб кожен рік приймає участь у даній програмі. 2018 року у нас було укладено 18 кредитних договорів; 2019 рік – 21; 2020 рік – 20 кредитних договорів, 2021 рік – 20 кредитних договорів. На жаль, війна внесла свої корективи, у 2022 році укладено було лише 6 кредитних договорів. Ми намагалися удосконалити цю програму і ми вирішили збільшити частку придбання житла на вторинному ринку до 50 відсотків. Це надало змогу покращити реалізацію програми.

Ну і скажу, з таких проблемних моментів є те, що велика є різниця між держбудівською нормою і фактичною комерційною вартістю житла. Тобто ті люди, які отримують кредит, вони отримують кредит на, власне, ті кошти, які визначені держбудом. Станом на сьогодні, якщо я не помиляюсь, це становить 21 тисяча 73 гривні, і вони одноразово мусять доплатити виключно ту різницю, яка є між держбудівською і комерційною, фактичною, вартістю житла. А це деколи буває, там, скажімо, 30-35 тисяч, 40 тисяч за квадратний метр. Тому хотілось би, звичайно, щоб більше будівельних організацій приймали участь у реалізації тої програми, і таким чином ми би могли збільшити, власне, надання таких кредитних договорів.

Крім того, хотів сказати, що ми робимо акцент на певні категорії людей. Ну, перш за все ми робимо акцент на учасниках бойових дій, на захисників, на захисниць, далі робимо ми акцент, наші пріоритети розставляємо на багатодітних сім'ях, тих, як мають до 35 років. Далі у нас користуються правом на участь в даній програмі ще люди, які мають першочергове право або позачергове право на отримання житла. Крім того, молоді науковці, молоді спортсмени. Ну от, в мене, в принципі, все.

Дякую за надане слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо вам. Сподіваємося, що Львівщина попри зміни в фінансуванні на цей і на наступний рік, які стосуються місцевої влади, продовжить активно брати участь у кредитному пільговому фінансуванні молодіжного житла. Дякуємо вам.

_____. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чи правильний меседж, таку підказку дали: у нас на слуханнях присутні і представники забудовників, і профільних асоціацій. Якщо у вас є бажання взяти слово і коротко виступити, є можливість на платформі Zoom натиснути на клавішу руки і ми побачимо, що ви хочете виступити, бо у нас ще кілька основних доповідачів і далі за бажанням, хто буде мати таку необхідність.

Ми працюємо півтора години, і я думаю, що оперативно вислухаємо, головне, щоб по суті все було сказано. Бо мені б, наприклад, було б цікаво послухати безпосередньо якогось забудовника, що він думає з приводу реалістичності існуючих програм і потенційно тих, які можуть бути створені.

Будь ласка, тепер слово голові Громадської ради при Держмолодьжитло Сергію Сергійовичу Когуту. Будь ласка. Присутній?

Тоді голова громадської організації...

КОГУТ С.С. Так. Вітаю! Чути мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чути.

КОГУТ С.С. Перепрошую, трошки технічні проблеми.

Добрий день, шановні учасники, колеги, присутні!

Голова Громадської ради при Держмолодьжитло Сергій Когут.

Я б також хотів наголосити важливу тему і підтримати попередніх доповідачів з приводу важливості взагалі підтримки і реалізації державних

житлових програм і пошуків фінансування саме під молодіжне житлове кредитування. Чому це важливо? Тому що на сьогоднішній день у нас є багато молоді, які виїхала безпосередньо за кордон там ще до війни, там під час війни і після всіх дій, які відбувалися у нас на теренах України, і відповідно їх потрібно якось вертати. Чому потрібно вертати? Тому що це безпосередньо той наш кадровий резерв, який безпосередньо буде в майбутньому вибудовувати нашу державу і її розвивати.

Дуже важливо також приділити увагу тому, що також є і військовослужбовці, і є молоді сім'ї, які також потребують житла, також потребують фінансування під певні програми. І відповідно дуже важливо зараз саме зосередитись на тому, яким чином ми можемо підсилити це, розуміючи дійсно, про те, що війна триває, звісно, що треба виділяти кошти на оборону країни, на те, щоб ми перемогли у нашій війні. Але ми повинні також і не забувати про те, що у нас є молодь і є молодь, які є представниками військовослужбовців, також є студенти, які є наш кадровий потенціал. Тобто і було б досить доречно якби ми, наприклад, це як пропозиція взагалі, зробити громадське обговорення, да, саме з асигнування певних програм для того, аби держава могла взяти на себе певні зобов'язання, так, якось реалізувати... *(Не чути)* саме молодіжну... і допомогти тим людям, щоб вони саме розвивалися в нашій країні, тому що вони будують наше майбутнє. І відповідно, щоб ми також визначили якісь певні сегменти, можемо спрямовувати саме це фінансування під ці програми, а підказочка, це у нас молоді, так як і казав, молоді сім'ї військовослужбовців, студенти і молодь, яка потребує на сьогоднішній день житла, адже так як я представник молоді, також стикався з тим, що після закінчення університету була потреба у житлі, відповідно якось потрібно було укорінюватися у місті, в Києві, та і розвиватися. Але відповідно на той момент мені було досить важко утримувати, знайти це жило, і я постав з таким питанням, що дійсно і надалі підтримувати фінансування. Звісно, треба це все сегментувати і подумати,

яким чином ми це можемо зробити і проговорити це на громадських слуханнях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

У тому числі можете проявляти ініціативу. От дійсно молода активна людина, голова громадської ради, тобто ми зі своєї сторони будемо також готові долучатися чи на рівні там підкомітету з молодіжної політики чи на вищому рівні, але підтримувати будь-які обговорення, які зрештою дадуть результат якісно і законодавства і якісної бази для того, щоб кредитувати молодіжне житло.

КОГУТ С.С. Дуже дякую.

Ще секундочку добавлю, якщо можливо. Дуже важливо також у нас на сьогодні, давайте дійсно спробуємо ініціювати саме пільгове кредитування для молодих військовослужбовців, тобто чи можливо це якось реалізувати на засіданні так, як ви кажете, підкомітету чи безпосередньо профільного комітету із залученням там різних організацій, донорів, представників громадського суспільства.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Алгоритм такий, що ми 20 листопада вислухаємо презентацію проекту змін до Житлового кодексу, проговоримо також стосовно саме сегменту молодіжного. І дійсно одне з питань, яке ми будемо намагатися на рівні законодавства якось пролобіювати, це саме кредитування молодих військовослужбовців, це наголошую в своєму виступі, тобто ті захисники і захисниці, які у молодому віці зараз боронять нашу державу, на наш погляд, мають пріоритетне право на пільгове кредитування. Тому обов'язково це питання буде у фокусі уваги.

Дякую.

КОГУТ С.С. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, слово Юрію Зикові – голові Громадської організації "Об'єднання переселенців "Спільна справа".

Пане Юрію, на зв'язку ви?

Тоді ще від громадської ради Держмолодьжитла я бачу онлайн знаходиться Сергій Греков, це Чернівецьке регіональне управління. Будь ласка, коротко по суті вам слово.

ГРЕКОВ С. Доброго і спокійного дня всім. Слава Україні!

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Героям слава.

ГРЕКОВ С.А. Я перш за все хочу висловити подяку Комітету з питань молоді і спорту за організацію таких слухань, тому що це дуже важливо на сьогоднішній день. І з впевненістю вдячний за те, що ті питання, які сьогодні були висловлені, дослухаються і будуть реалізовані в подальшому.

Я не хотів би зупинятися на багатьох питаннях, які сьогодні вже були висловлені більш ніж за півтори години, і не хотів би згадувати статтю 31 Європейської соціальної хартії, а також статтю 47 Конституції України, яка передбачає право кожного громадянина на житло. Я хотів би зазначити, що 3 листопада цього року Кабінет Міністрів України продовжив дію державної програми забезпечення молоді житлом, але, на жаль, фінансово її нічим не підкріпив. Продовжили до 2026 року. Тому я все-таки плекаю надію, що у держави знайдуться кошти для реалізації саме даної програми за державні кошти, адже на сьогоднішній день, і ми це вже чули неодноразово, що фінансування даних програм лягло на плечі органів місцевого самоврядування.

Я щиро вдячний тим регіонам, які підтримують дану програму, фінансують її, адже, як ми вже чули, і Харків, і Львів, що нам потрібно працювати на перспективу, адже економічне активне населення – це є саме молоді громадяни, сім'ї деяких виїхали, і я сподіваюсь, що після закінчення війни вони все-таки повернуться в Україну і нам потрібно буде запропонувати їм залишитись саме тут, а не молодим чоловікам їхати для возз'єднання сімей за межі країни.

Ну і користуючись нагодою і не витрачаючи час нашого дорогоцінного зібрання, я хотів би запропонувати в контексті того, що говорив Владислав Іванов зі Львова, що на сьогоднішній день опосередкована ціна вартості житла, тобто, як називають, держбудівська ціна, є набагато нижчою, ніж ринкова ціна. І тут виникає різниця у власних коштах самих наших позичальників. Тому я хотів би, користуючись нагодою, запропонувати внести в протокол даних слухань, звернутися до Кабінету Міністрів і зробити відповідні зміни до Постанови 584 саме в розрізі опосередкованої ціни, або внести відповідний коефіцієнт, так як у нас є один коефіцієнт по 488-й Постанові – 1,5-1,75 для певних населених пунктів. Або все-таки бути наближеним до ринкової ціни.

Дякую за увагу. Слава ЗСУ!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Владиславе Губський, вам є що додати? Також громадська рада при Держмолодьжитло.

ГУБСЬКИЙ В. Дякую, шановний Василю Івановичу.

Добрий день всім! Дуже коротенько хотів би зазначити, що, так, питання забезпечення молоді є одним з найактуальніших питань на сьогодні, що дійсно потребують законодавчих змін і Житловий кодекс (на жаль, застарілий), і питання молодіжного житлового будівництва, і оренди житла.

Також хотів би зазначити коротеньку ремарочку, що сьогодні були зазначені зауваження до статті 16 Закону основного молодіжного, що з бюджету покривається 25 і 50 відсотків відповідно сім'ям, які мають дітей. Хотів би зазначити свою думку, на мою, скажімо так, особисту точку зору, що треба шукати можливості для фінансування саме таких передбачених законом можливостей, а не шляхи, як цього позбутися, як цього уникнути. І треба вирішувати це питання комплексно. На жаль, сьогодні Міністерство фінансів чомусь не присутнє, але це безпосередньо розпорядник бюджетних коштів. І також, ви самі розумієте, без коштів ми нікуди не підемо, які б програми, які б чудові закони не розроблялися.

Також би хотів коротенько зазначити, Іван Вікторович може підтвердити, що громадська рада активно включається, напрацьовує питання молодіжного будівництва, і думаємо, 20-го числа підключимося, з вашого дозволу, до засідання комітету.

В принципі, у мене все. Дуже дякую за таку можливість виступити, за питання, які піднімалися сьогодні. Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

У мене ще звернення до Богдана Казимировича Левківського. У вас було бажання ще виступити, і ми фактично завершимо по основних доповідачах. Далі, якщо будуть бажання виступити, підняті руки, – надамо слово. Можливо, ми укладемося в регламент, озвучений головою у дві години.

Богдане Казимировичу, ви на зв'язку? Не чути.

Я зараз уточню у секретаріату: у нас є бажуючі виступити? Поки немає.

Колеги, тоді пропозиція наступна, давайте в якості підсумків. З проблематикою всім все зрозуміло. Так? Тобто зрозуміло, що є необхідність у підтримці молоді, житло – важлива, актуальна проблематика була, є і залишається. Є гострий дефіцит бюджетів як на центральному рівні, так і на місцевому. Є розуміння того, що існуючі програми частково ефективні навіть

при наповненні бюджетів. Є розуміння того, що необхідно напрацьовувати якісь нові шляхи й алгоритми.

З пропозиціями на даний момент трошки складніше, тому що вони мають бути дійсно комплексні, реалістичні і зважаючи на стан війни і на пріоритетність спрямування коштів і ресурсів держави на нашу обороноздатність і на Збройні Сили України, ми домовляємося наступним чином. Звичайно, що 20 числа ми також заслухаємо відповідне питання, будемо на основі нього аналізувати наші подальші кроки. У нас є проект Рекомендацій, у мене прохання до кожного з них ознайомитися і протягом тижня надати зворотній зв'язок, якщо у вас до нього будуть зауваження чи пропозиції. Особливо звернути увагу тим органам, які там згадуються, по термінах і по суті тих Рекомендацій.

З однієї сторони це справді рекомендації, з іншої сторони я запевняю вас, що ми через деякий час обов'язково проведемо моніторинг і аналіз того, що виконується, що не виконується і в рамках парламентського контролю до цих рекомендацій повернемося. Це абсолютно слушне зауваження, що наші слухання мають мати практичний результат і практичні дії тих структур і органів, які до цього долучені. Тому протягом тижня чекаємо на ваш зворотній зв'язок на адресу секретаріату Комітету з питань молоді і спорту.

Ще раз пропоную і готовий надати слово, якщо є бажачі. Якщо ні, то буду всім дякувати за час і будемо завершувати слухання. Будь ласка, ще хтось хоче щось сказати в якості підсумків можливо?

Будь ласка.

_____. Член громадської ради при Держмолодьжитло.

Окрім того я займаюся питаннями дослідження як аспірант Київського національного університету імені Тараса Григоровича Шевченка, питаннями еміграції.

Тобто у нас гостро стане питання після війни рееміграції наших громадян, в тому числі і молоді. І якщо ми звернемося до міжнародного досвіду, наприклад, до Федеративної Республіки Німеччини, як вона забезпечує житлом людей, які прибувають з України? По-перше, це соціальне житло. Так, ми можемо просто взяти досвід цієї країни для того, щоб використати і в Україні. Це перший момент.

Другий момент – це надання, забезпечення скоріше, я зараз сформулюю, оплата за рахунок державних коштів оренди житла переміщених осіб. Я вже це питання піднімала і на засіданнях Громадської ради Держмолодьжитло. Це дійсно дуже ефективна політика і Німеччина її дуже активно впроваджує.

І якщо ми подивимося, чому люди зараз їдуть в Німеччину, який критерій? Якщо до війни чисельність людей, яке в'їхало в Німеччину, емігрантів була дуже незначна, з України я маю на увазі, то зараз за рахунок того, що держава надає можливість громадянам України проживати в Німеччині безкоштовно, тобто оплачуючи оренду житла, вона залучила велику кількість осіб.

Чи зможемо ми впровадити цей досвід, повернувши наших громадян, і так само на першому етапі забезпечити їх житлом таким чином? Тобто Німеччина – це держава з потужною економікою, яка знає, як правильно вести міграційну політику, вона має дуже великий досвід. І тому я думаю, що важливо нам звернутися до цього досвіду.

Дивіться, що мається на увазі? Люди, які прибувають у Німеччину і заселяються в житло, держава оплачує оренду цього житла якийсь певний час. І я думаю, що якщо у нас все-таки політика спрямована державна на те, щоб внутрішньо переміщених осіб забезпечити житлом, купуючи це житло,

то ми розуміємо, що витрачаючи такі великі кошти, ми можемо забезпечити дуже незначну кількість осіб цим житлом. І набагато більшу кількість осіб ми можемо забезпечити, якщо будемо оплачувати оренду за житло за бюджетні кошти. Дивіться, у мене є певні розрахунки, тобто якщо провести паралельну аналітику: скільки коштів треба витратити на купівлю житла і скільки коштів треба витратити на оренду житла? Якщо це комітету буде цікаво, я можу долучитись до якихось робочих груп і так далі. Чи не особисто я, а я в складі робочої групи, Громадської ради при Держмолодьжитло.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я не знаю, на якомусь етапі завис зв'язок. Пані Ірино, дякую вам за виступ. Думаю, корисно буде, якщо ви надішлете цю інформацію на адресу комітету, ми з нею ознайомимося обов'язково, візьмемо до відома.

Будь ласка, вам слово, Світлано Михайлівно, бачу, ви піднімали руку.

СТАРЦЕВА С.М. Дякую.

До речі, я дуже уважно слухала виступи сьогоднішніх спікерів. Хочу сказати, що в майбутній концепт майбутньому законопроекті якраз закладені ці механізми, на яких наполягала Аліна, запропонувала, механізми соціальної ... *(нерозбірливо)* це якраз з компенсацією за витрати на проживання в орендованому житлі. Дякуємо за пропозиції.

До речі, робоча група Мінінфраструктури відкрита до спілкування, ми можемо приєднати до групи у WhatsApp з пропозиціями, ви можете ознайомитися з напрацюваннями. Будь ласка, кожна рекомендація для нас важлива.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Світлано.

Ще раз запрошую на 20-е число, офіційно надішлемо вам листа.

Всім колегам дякую за сьогоднішню участь. Хочу також ще сказати, що проект рекомендацій буде опубліковано на сайті Комітету з питань молоді і спорту. Тиждень часу на зворотній зв'язок, будемо його потім затверджувати.

Всім гарного дня, продуктивної роботи. Слава Україні!